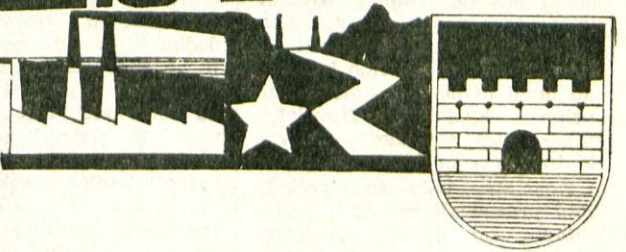

TRŽIŠKI VESTNIK

LETO IV.

Tržič, 15. januarja 1955

Št. 2

S seje LOMO Tržič

Na XXIII. seji je LOMO Tržič sprejel odlok o spremembi družbenega plana LOMO Tržič za leto 1954 z ozirom na to, da so bila dosežena večja sredstva od prvotnega družbenega plana.

Po decentralizaciji zdravstvene službe je nastala potreba po ustanovitvi Zdravstvenega doma v Tržiču, ki naj bi bil ustanova s samostojnim finansiranjem. Na predlog Sveta za zdravstvo in socialno politiko je LOMO Tržič sprejel odločbo o ustanovitvi Zdravstvenega doma v Tržiču. V zvezi s tem je imenoval za direktorja Zdravstvenega doma dr. Stanka Živca, zdravnika v Tržiču. Dalje je

izpopolnil še upravni odbor tega doma s tem, da so bili v ta odbor imenovani še Franc Eržen, dentist iz Tržiča, Marija Ipavec, zobotehnik iz Tržiča, in Alojzij Stamcar od Zavoda za socialno zavarovanje. Za knjigovodjo Zdravstvenega doma je pa bila imenovana tov. Marija Aljančič, dosedaj knjigovodkinja v tovarni Peko.

Dalje je LOMO Tržič sprejel sklep, da ustanovi šolsko zobno ambulanto za šolsko mladino.

Dalje je LOMO sprejel še več sklepov, ki jih je predložil v odobritev ljudskim odbornikom Svet za gospodarstvo pri LOMO Tržič.

Uradni odloki LOMO Tržič

Ljudski odbor mestne občine Tržič je na podlagi 2. točke 78. člena zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin (Uradni list LRS št. 19-90/1952) in v zvezi s 163. členom Uredbe o dohodnini (Uradni list FLRJ št. 56-482/53) na seji dne 27. decembra 1954 sprejel

ODLOK

o določitvi meje okolišev mesta Tržič

1. člen

Okoliš mesta Tržič obsega vse tiste stavbe, ki so označene z uličnimi napismi in uličnimi hišnimi številkami v katastralni občini Tržič.

2. člen

Izven okoliša mesta Tržič so vsa naselja in vasi, ki nimajo uličnih označb in uličnih hišnih številk.

3. člen

Določbe 1. in 2. člena tega odloka se uporabljajo pri odmeri dohodnine dohodkov od zgradb in tudi za priznanje oprostitve po 4. točki 55. člena uredbe o dohodnini.

4. člen

Ta odlok velja od dneva objave v Uradnem listu LRS.

Štev. 21.
V Tržiču, dne 27. decembra 1954.

Predsednik LOMO:
Lovro Cerar

Na podlagi drugega odstavka 23. člena in 78. ter 117. člena zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin (Uradni list LRS, št. 19-90/52) in 58. člena uredbe o gostinskih podjetjih in gostiščih (Uradni list FLRJ,

št. 6-63/54) je ljudski odbor mestne občine Tržič na seji dne 13. oktobra 1954 sprejel

ODLOK

o oddajanju opremljenih sob potnikom in turistom

1. člen

Zasebna gospodinjstva lahko med turistično sezono ali ob večjih slavnostih in prireditvah oddajajo potnikom in turistom opremljene sobe v okviru svojega zasebnega stanovanja. Zasebno stanovanje obsega prostore, v katerih stanovalec običajno stanuje.

Oddajanje opremljenih sob oz. prenočišč, ki ne spadajo k rednemu stanovanju, se šteje za gostinsko delavnost in mora zasebnik zanj imeti dovoljenje

za oddajanje prenočišč po uredbi o zasebnih gostiščih.

2. člen

Za oddajanje opremljenih sob po 1. členu tega odloka je potrebno dovoljenje, ki ga izda ljudski odbor mestne občine Tržič.

3. člen

Zasebniki, ki oddajajo opremljene sobe potnikom in turistom, morajo v roku, ki ga določi ljudski odbor mestne občine Tržič, prigrasiti temu odboru število in opis opremljenih sob, ki jih nameravajo oddati, in ceno, po kateri bodo oddajali sobe.

4. člen

Na podlagi prigrasitve po prejšnjem členu odredi ljudski odbor mestne občine Tržič komisijski pregled prigrasitvenih sob, da ugotovi, ali so glede na splošne predpise neoporečne in primerne za sprejem gostov oz. ob kakšnih pogojih.

V komisiji za pregled sob mora biti zastopnik sveta za gospodarstvo LO MO Tržič ki vodi komisijo. Pozvati je treba tudi zastopnike gostinske zbornice, da poda svoje mnenje o primernosti sob in cen.

5. člen

Lastnikom opremljenih sob, za katere se ugotovi, da izpolnjujejo pogoje, izda LO MO Tržič dovoljenje, hkrati pa vpiše prigrasene sobe v seznam opremljenih sob. Seznam mora obsegati: lastnikov priimek in ime, poklice in stalno bivališče, število sob, število postelj in ceno vsake sobe. Po en izvod seznama pošlje LO MO Tržič še pred pričetkom turistične sezone turističnemu društvu in okrajni gostinski zbornici. Če ugotovi

komisija pri pregledu kakšne pomanjkljivosti, odredi LO MO, da se odpravijo, in šele potem izda dovoljenje.

6. člen

Priglašene sobe, ki se oddajajo potnikom in turistom, lahko LO MO Tržič obremeni s turistično takso, če je taksa po odloku o mestnih taksah in mestnem prometu davku sploh predpisana v mestni občini Tržič.

7. člen

Potniki in turisti se smejo sprejemati samo v tiste sobe, za katere je pristojni LO MO izdal dovoljenje in ki so vpisane v seznam opremljenih sob iz 5. člena tega odloka.

8. člen

Opremljene sobe se lahko oddajajo potnikom in turistom z zajtrkom ali brez njega, izdajanje drugih obrokov in pijač za plačilo pa se šteje za gostinsko delavnost.

9. člen

Z denarno kaznijo do 2000 din se kaznuje za prekršek, kdor oddaja potnikom in turistom opremljene sobe brez dovoljenja ljudskega odbora mestne občine Tržič. Kazni izreka komisija za prekrške pri LO MO Tržič.

Kdor ne izpolnjuje pri svojem poslovanju higienskih in zdravstvenih predpisov ali drugače nekulturno postuje, se mu dovoljenje za oddajanje sob lahko odvzame.

10. člen

Ta odlok velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS«, št. 135-1738/31.

Tržič, dne 13. oktobra 1954.

Predsednik LO MO:
Lovro Cerar l. r.

Letošnji novoletni prazniki

Stara je tradicija, da zaključujemo staro leto in pričakujemo novo leto v veseli družbi in v prijetni zabavi. Tako tudi pri nas na prehodu iz leta 1954 v leto 1955 ni manjkalo prireditve, na katerih je silvestrovalo vse, kar čuti v sebi še količkaj življenja, to se pravi vsi, ki jim ni ljubši miren kot ob topli peči doma. Menda ni bilo dvorane in lokala v mestu in okolici, ki ne bi bil na večer pred Novim letom aranžiran bodisi za javno silvestrovanje bodisi za silvestrovanje, namenjeno zaključni družbi tovarniškega kolektiva, ustanove ali društva. Oživela je ta večer dvorana »Svobode«, oživela telovadna dom »Partizana«, oživela dvorane po tovarnah, gostinski lokali in celo v gostišče »Ljubelj« je zape-

ljal avtobus lepo število praznično razpoloženih »turistov«.

Prav je, da prireditelji novoletnih zabav pripravijo na ta večer nekaj veselih uric z zdravno zabavo svojim ljudem in vsemu prebivalstvu. Saj je to večer, ko se oddahnemo za vse preteklo leto, ki je pač prinašalo dan za dnem večje ali manjše skrbi slehernemu človeku. Saj je to večer, ko hočemo z optimizmom pričakati novo leto, čeprav vemo, da tudi novo leto ne bo brez naporov in skrbi. Zlasti pa ne more biti nobenega prigovora, če te prireditve izzvane kljub vselemu razpoloženju tako dostojno in se tako v redu zaključijo ob vzniku Novega leta, kot so se letošnje pri nas.

Ne mislimo pa ob Novem letu odrasli več samo nase, temveč vsa povojna leta posvečamo bolj in bolj novoletne praznike našim otrokom. Tako imajo novoletni prazniki iz leta v leto bolj značaj otroških praznikov, praznovanja

NOVOLETNE JELKE

Kolikšna skrb je danes posvečena prav Novoletni jelki! Koliko priprav je potrebnih zanj, zlasti še ker to praznovanje doslej še ni imelo tradicije in je bilo treba zadnja leta šele iskati pravo obliko temu otroškemu prazniku. Najti pravo obliko pa ni lahko, zakaj nič ni težjega kot zadovoljiti otroško domišljijo, vzbuditi v otroku iluzije pravljirnega sveta in ustredi

njegovim sicer majhnim, a tako nenavadnim, čudnim željam.

Letos je Društvo prijateljev mladine s sodelovanjem ljudskega odbora, podjetij, ustanov in društev svojo nalogo prav srečno izvedlo. Medtem ko je bilo slišati vsa pretekla leta več ali manj delno tudi upravičenih pripomb k izvedbi Novoletne jelke, letos za kako negativno kritiko niti ni bilo govoda.

Novoletno jelko so otroci to leto praznovali ob dveh prireditvah: ob novoletnem otroškem sejmu in ob prihodu dedka Mraza. Že ves teden pred Novim letom je bil na novoletnem sejmu velik živčav. Na prostoru mestne tržnice je likovna sekcija »Svobode« postavlila sklenjeno vrsto stojnic, poslikanih s praviljnicami in drugimi motivi, ki se jih že samih nisi mogel nagledati. Ze prostor zanje je bil prav srečno izbran, še bolj pa je presenečala njihova z resničnim okusom in bogato poslikana zunanost. Vendar otrok išče potešitve svojih lačnih oči naravno še v nečem drugem: da bi si lahko to ali ono — kupil! In tudi za to je bilo poskrbljeno! Vsa pohvala gre »Prehrani«, »Preskrbi«, Pekariji, Mesarskemu podjetju in gostinstvu, ki so po znižani ceni nudili na teh stojnicah otrokom vse, kar je njim najljubše: slaščice, pijače, prigrizek in igrače. Pohvala pa gre tudi staršem, ki jim ni bilo žal odriniti nekaj kovačev otroku, da si je le-ta po mili volji izbral, kar si je pozelelo srce. Saj otroška leta tako hitro minejo! Zakaj jih ne bi napolnili s soncem in radostjo, da bo ostal spomin nanje svetel in lep?

Zadnje pričakovanje otrok pa je bil prihod dedka Mraza. Letos je obiskal šolarje vsake šole posebej. Tako se je dvorana kina v Tržiču kar večkrat napolnila s tržiško mladino, medtem ko so imeli Križani in Korvorjani svojo prireditev v Križah, Dolinci in Lomljani svojo

v Lomu ter Sentančani svojo pri Sv. Ani. Pri vseh teh prireditvah je bil izveden pester spored: prizor iz Goličevega »Jurčka«, pripovedovanje pravljic, film in — seveda nastop dedka Mraza. Kamor je prišel, je bil tudi ves obložen z darili. Vsaki šoli je podaril kupe knjig da bodo imeli otroci branja za vse leto, najrazličnejše šolske potrebščine za najpridnejše in najpotrebnejše otroke ter različne športne potrebščine od smučk do zračnih pušk. Ko smo ga v začudenju nad tolikšno radodarnostjo vprašali, kako globoko je moral poseči v žep, da je lahko nakupil toliko darov, nam je zaupal, da je zanje odštél celih 400.000 dinarjev... Dedek Mraz je imel res odprte roke za naše otroke. Otroci pa so mu bili resnično hvaležni.

Za tisti drobiž, ki pridno telovadi pri »Partizanu«, pa Novoletna jelka s tem še ni bila pri kraju. Znova se je srečal z dedkom Mrazom v telovadnem domu na Novoga leta dan popoldne. Tam so bili mladi telovadci in telovadkinje pogoščeni, pozabavali so se in še je vsak prinesel domov škatlo s slaščicami.

Otrokom bo letošnja Novoletna jelka ostala pač živo v spominu, prireditelji pa so si ob njej nabrali lepih izkušenj, kako je treba stvar poprijeti, da steče tako lepo, kot je stekla to pot.

NOVOLETNA JELKA PARTIZANSKIH SIROT

Odbor krajevne organizacije Zveze vojaških vojnih invalidov v Tržiču je dal tudi letos pobudo za obdarovanje partizanskih sirot za Novoletno jelko. Ta zamisel je bila sprejeta tudi pri mestnem odboru Zveze borcev NOV v Tržiču. Sporazumno sta ta odbora prevzela organizacijo Novoletne jelke in obdaritev partizanskih sirot. Po izdatni finančni pomoči, ki so jo v ta namen poklonile Bom-

bažna predilnica in tkalnica, mestni odbor ZB NOV, ljudski odbor mestne občine Tržič in Zveza vojaških vojnih invalidov, sta izvedla to prireditev skupno krajevno odbor Zveze VVI in mestni odbor ZB, po svojem pripravljalnem odboru.

Dne 30. decembra 1954 je bila ob 16. uri popoldne Novoletna jelka v dvorani »Svobode«, h kateri so bile povabljene partizanske sirote in njihove matere. Predsednik Hugo Vesely je v prvi vrsti pozdravil zastopnike SZDL Gvida Dornika in zastopnika ZB ter komiteja Zveze komunistov Jugoslavije Vida Drobniča. Pozdravil je tudi vse navzoče. Spregovoril je otrokom, razložil pomen današnjega obdarovanja in pokazal na velike žrtve njihovih očetov, ki so se darovali za našo svobodo. Obrazil jim je veliko skrb oblasti, Zveze borcev in Zveze VVI ter jih izpodbujal, naj pokažejo svojo hvaležnost s tem, da se bodo pridno učili in postanejo zmogni pomagati graditi socializem v naši socialistični domovini. V imenu vseh partizanskih sirot in v imenu Zveze vojaških vojnih invalidov se je zahvalil Bombažni predilnici in tkalnici za nakazanih 100.000 dinarjev, mestnemu odboru ZB NOV za 40.000 din, kakor tudi ljudskemu odboru mestne občine Tržič za nakazano podporo in za omogočitev deblokiranja zneska, ki je bil nakazan od BPT, kakor tudi tovarni »Ruro« za podarjenih 5 kož za naše sirote.

Potem je govoril zastopnik ZB Vido Drobnič, ki je otrokom prav tako obrazložil pomen obdaritve ter skrb oblasti in organizacij. Opozarjal jih je, da so žrtve, ki jih prinašajo organizacije, velike, ter jih izpodbujal naj se zavedajo tega in naj se pokažejo hvaležni s tem, da tudi oni postanejo naši dobri državljani.

Po razdelitvi daril, katerih so bili otroci veseli, so bili otroci še pogoščeni. Med pogostitvijo

jim je igral invalid Anton Miheli lepe partizanske pesmi. Partizanska sirota Mužan Juljana je deklamirala lepo pesem. Nato se je partizanska sirota Marija Skulj zahvalila v imenu vseh partizanskih otrok vsem, ki so pripomogli k temu obdarovanju.

Vsi navzoči otroci so bili obdarjeni in pogoščeni. Povprečni znesek na enega otroka je znašal 1592 din. Obdarjeni so bili otroci do 14. leta starosti, študirajoči sirote, nekateri vajenci, ki jih je mestni odbor ZB predlagal, ter nekatere sirote, ki sicer prejemajo štipendijo in niso pri Zvezi VVI organizirani. Obdarovanih je bilo skupaj 113 otrok padlih borcev in žrtev fašističnega terorja. Otroci so prejeli prav lepa darila. Med pogostitvijo so partizanske sirote zapele več lepih partizanskih pesmi.

Razploženi in zadovoljni so zapuščali otroci dvorano izražajoč v pogovoru svoje veselje nad darili in družbo, ki jo pravkar zapuščajo.

NOVOLETNI VESELI VEČER

K novoletnemu razpoloženju je letos v Tržiču mnogo prispevala tudi »Svoboda«, ki je v okviru svojega novoustanovljene Zabavnega gledališča priredila 1. januarja (in ponevila 6. januarja) novoletni veseli večer.

Čeprav je bilo pri nas že v prejšnjih letih nekaj poskusov prirediti zabaven večer, je bila vendar ta prireditev po svoji zamisli in izvedbi novost na našem odru. Po zamisli se je sicer naslanjala precej na druge prireditve te vrste, n. pr. tiste, ki jih prireja Radio Ljubljana, po izvedbi pa se je v marsičem odlikovala celo pred temi.

Predvsem je treba pohvaliti elegantnejši stil, ki se je kazal zlasti v tem, da konferencier prvič ni naprtil nase prevelike teže večera, drugič pa si je tudi sam točno začrtal svoje besedilo. (Primerjaj razne confe-

Podobe iz Indije

V VLAKU

Na pol poti med Benaresom in indijskim glavnim mestom Delhijem se je vlak ustavil za dalj časa. Na peronu majhne poželeske postaje so ležali napol goli ljudje, onemogli zaradi vročine, in čakali na vlak. Slika je bila zelo pestra, na kar sem se pa že bil navadil. Med ljudmi je bilo — verjemite, nič ne pretiravam — na stotine majhnih opic. Stale so na strehah vagonov, se vzpenjale po signalnih napravah in se igrale med tračnicami. Nekajkrat mi je zastal dih. Ko je stroj premikal vagon z enega tira na drugi, so kot za nalašč stale čisto mirno, dokler jih ni dosegel oblak pare. Šele tedaj so v poslednjem trenutku odskočile in se rešile.

Vedle so se kot železničarji, se vesile po stopnicah in sedale v kabine za zavirače. Njim sem se moral zahvaliti, da mi ni bilo dolgčas. Vendar sem razmišljal: Če bi se otroci takole vesili po vagonih, bi jih gotovo odgnali, opic pa nihče ne preganja.

Tedaj se je oglasil zvočnik:

»Opozarjamo potnike naj pazijo na svojo prtljago, ker bi jim opice lahko kaj odnesle.«

Odhitel sem v vagon in preštel svoje stvari. Ničesar ni manjkalo. Rešetke so bile na vseh oknih. Sedel sem k oknu in opazoval opice pri njihovi igri. — Vlak se je ustavljal v majhnih vaseh, ki so se komaj videle iz bambusovih gozdčičev. Na neki postaji so se odprta vrata mojega vagona, vendar se nisem ozrl.

Šele, ko je vlak nadaljeval vožnjo, sem videl, da je v vagon vstopil velik opičji samec. Sedel je k oknu in me plašno gledal z majhnimi očmi. Ste že kdaj čutili tak pogled? Gleda vas, kot da imu je neprijetno, ker vas vznemirja. Gladil se je po bradi in gledal skozi okno. Čeprav je bil opica, je bil kar dostojanstven.

Postalo mi je kar nekam čudno. Če bi imel nasproti sebe psička, mačko ali ptička, bi bil vedel, kaj naj storim. Tako pa sem, čeprav sem bil v vojni, nenkrat začutil nekak strah.

Nestrpno sem čakal, da bi

spet obstal. V Indiji ne morete iz oddelka v oddelk, ker so ločeni. Res se je vlak kmalu ustavil. Odprl sem vrata in pričel poditi opico iz vagona.

»Iš, iš!« sem mu prigovarjal, a samec se ni zganil. Tako pri nas podimo kokoši, a kako naj govorim z opico, nisem vedel. Skočil sem na peron, a se ves čas oziral na vrata, da bi mi opica česa ne odnesla. Bal sem se za pisalni stroj in za jektivine, ki sem jih imel v prtljagi. Našel sem sprevoznika in mu pojasnil svojo skrb.

»Tujec sem, pa ne vem, kaj naj naredim. Opice sem doslej gledal le v zoološkem vrtu.«

»Je prišel k vam v vagon? Ima brado, kajne? Je kar velik?«, me je vprašal sprevoznik in se pri tem smejal.

»Res je. Prav veliko brado ima.«

Hitro sva vstopila v vagon. »Dobro ga poznam«, je mrmral mali, stari sprevoznik. »To je že star popotnik.«

Ko je samec zagledal moža v uniformi, je hitro vstal in pobegnul. Vzpel se je na streho, kjer je že tičalo kakih deset majhnih, vreščičih opic.

Vlak je že zapiskal. Sprevoznik je dvignil piščalko k ustom in zažvižgal, da ne bi vlak za-

kasnil, potem je stopil v vagon in sedel k meni.

»Da bi vedeli, kakšen je! Res je to čudna opica. Navadil se je, da potuje, a ne kot ostale na strehi. O ne, on tega ne mara. Rad se vozi lepo udobno, kot da bi bil kupil karto. Železničarji imamo vsi sitnosti z njim, vsi ga poznamo.«

»Kako veste, da je vedno isti?« sem vprašal.

»Kaj bi ga ne poznali! Po bradi ga poznamo. Videli boste. Iztopil bo na prihodnji postaji. Tam vedno izstopa. Hodi iskat kokosove orehe. Naj se, obišče prijatelje, pričaka vlak in se vrne, odkoder je prišel.«

»Morda obiskuje sorodnike. Morda se je zagledal v kako lepo opičjo deklico, ali pa so morda čuvaji na plantaži boljšji kot v njegovem kraju«, sem se pošalil.

»Morda!« pritrdi sprevoznik. »Včasih smo potovali peš. Toda prišli so novi časi. Džungla, njihovo carstvo, je sedaj presekana z asfaltnimi cestami in z železniško progo. Po njih brze avtomobili in motorni vlaki. Ljudje potujejo. Zakaj naj ne bi tudi opice? Včasih v kakem kraju zmanjka vode, a drugod je je še dovolj. Zakaj se ne bi tudi opice selile? Indija je ve-

rencierje, ki v vulgarnem jeziku improvizirajo besedilo ter zato iz zadrege vežejo često otrobe in le preradi prehajajo v banalnost!

Program je bil zelo pester in so ga prepletali najrazličnejši elementi od orkestralnih in pevskih in govornih do artistskih in plesnih.

Težišče humorja in satire je bilo seveda v govornih nastopih, saj le-te lahko najzornije in najneposredneje izrazijo to in ono misel. Po drugi strani pa je tudi prav za ta del programa najteže zbrati gradivo, ki bi hkrati bilo izvirno in imelo dovolj ostrine. Zato je avtor besedila pač deloma tudi posnemal in ponavljal tisto, kar smo v drugačni obliki že kje slišali. Bilo pa je besedilo skrbno izbrano, izčiščeno in lepo ter učinkovito podano, tako da se nismo nikjer dolgočasili. Besedilo so učinkovito podpirali naši komiki, izmed katerih sta bila zlasti odlična v kretnji in mimiki Edi Končina in Mato Mežek, čeprav tudi ostali (Anton Podgoršek, Jože Ahačič idr.) niso brez večje sposobnosti in rutine za te vrste interpretacije avtorjeve zamisli.

Druga komična stran večera so bile pantomime Janka Čadeža, ki so bile tako po domiselnosti kot po izvedbi najbolj do gnane. Težišče samosplovanja Marije Ahačičeve in plesov Mire Kališnikove pa je bilo bolj na umetniški izvedbi kot na komični učinkovitosti. Svoji nalogi sta obe dobro rešili. Z obojema večeroma je bilo povezano tekmovanje za nagrade, ki sta jih poklonili podjetji »Preskrba« oziroma »Peko«.

Ves program je spremljal študentski zabavni orkester.

Za tolikšno raven prireditve gre zasluga režiserju prof. Milanu Batisti, pa tudi scenografu Janku Čadežu.

Naj ostane Zabavno gledališče stalna ustanova!

MOUNT EVEREST

(Ob predvajanju filma zmagovite angleške ekspedicije »Vzpon na Mount Everest« v dneh 29. in 30. januarja v trziškem kinu.)

Kralj gora v najvišjem pogorju sveta Himalaji, dolgem 1500 km in širokem 200 km, mogočni, 8888 m visoki Mount Everest je bil premagan 29. maja 1953 po Tensingu in Hilaryju.

Dolgo je trajalo, preden so med trinajstimi nad 8000 m visokimi vrhovi Himalaje našli najvišjega. Do začetka našega stoletja so bili vsi mnenja, da je vrh Gaurisankar (7145 m) najvišji, saj so bila področja med Indijo in Tibetom do nedavnega zaznamovana na zemljevidih z belo barvo. Leta 1852 je prvi zaznamoval premagani vrh indijski deželni merilni urad kot vrh XV. Pozneje je vrh dobil ime po šefu tega urada polkovniku Everestu. Potem se je vnel med domačini hud spor, kako naj bi se imenovala najvišja gora sveta. Od leta 1907 je znano njeno tibetansko ime »Čomo Lungma«, kar pomeni v našem jeziku »Božja mati gora«. Najvišjo goro sveta naj bi bili odkrili kitajski krajevpisci že okrog leta 1700. Na zemljevid pa so jo zarisali šele pred 30 leti.

Boj za Mount Everest je star, kakor daleč sega zgodovina alpinističnega plezalstva. V ta boj so najodločneje posegali angleški in švicarski plezalci, posegali pa so vanj tudi francoski, italijanski in nemški plezalci. Ali vse odprave do leta 1953 so se izjalovile, žal so zahtevale tudi precej človeških žrtev. Prvi poizkusi so se vršili s severne strani in jih razdelimo: a) na raziskovanja leta 1921, b) na prvi poizkus premagajna leta 1922 in c) na najvažnejši in zadnji poizkus leta 1924, ki bi skoraj pripeljal do

cilja, da ni prišlo v zadnjem trenutku do katastrofe blizu višine 8600 m. V silnem viharju in gostih meglah sta tokrat za vedno izginila izkušena angleška plezalca Mallory in Irvine iz odprave generala Brucea. Vsi ti poizkusi so se vršili skozi dolino Rongbuk in čez prav tako imenovani ledenik na ozemlju Tibeta. Leta 1924 pa se je Tibet iz političnih vzrokov zaprl odpravam in šele po drugi svetovni vojni je Nepal leta 1949 odprl pot novim odpravam z južne strani, ki jo je prvi odkril Anglež Shipton skozi dolino Kumbu in ledenik Kumbu. Sledili sta mu dve švicarski odpravi in končno je angleška odprava pod vodstvom polkovnika Hunta zmagala. To ni bila samo zmaga omenjene odprave, to je bila zmaga vseh

tistih, ki so se tu trudili in veliki stvari prispevali nadčloveške žrtve, to je bila zmaga, dosežena s pravim in samo planincem ali alpinistom znanim iskrenim tovarištvom, kakor je omenil član te odprave major Charles Welley v svojem predavanju v Ljubljani decembra 1953.

Prijatelji planin, prijatelji alpinizma, mladina, oglejte si film »Vzpon na Mount Everest«, ki ga je posnela odprava sama skoraj do višine 8600 m in ga potem dopolnila na podlagi ostalih fotografskih posnetkov! Hkrati opozarjam, da je založba »Minerva« iz Subotice pripravila prevod Huntovega dela »The Ascent of Everest« (Zmaga nad Everestom), ki ga lahko dobite v ljubljanskih knjigarnah. Co

KINO

18. do 19. januarja: Angleški film **Višek nevarnosti.**

22. do 23. januarja: Ameriški film **Beneški tat.**

25. do 26. januarja: Avstrijski film **Luč ljubezni.**

29. do 30. januarja: Angleški film v barvah **Vzpon na Mount Everest.**

1. do 2. februarja: Angleški film **Smeh v raju.**

5. do 6. februarja: Angleški film **Pikova dama.**

8. do 9. februarja: Avstrijski film **Tromba.**

DEŽURNA SLUŽBA V BRIVNICAH

17. januarja: Zibler Vladimir, Trg svobode 28.

24. januarja: Godnov Mihael, Trg svobode 17.

31. januarja: Petrič Josip, — Koroška cesta 7.

7. februarja: Stepišnik Ernest, Partizanska ulica 8.

VABILO

Planinsko društvo v Trziču vabi na svoj redni letni občni zbor, ki bo v soboto, dne 29. januarja 1955 ob 20. uri v dvorani bivše restavracije »Runo«. Poravnajte članarino za l. 1955!

OBVESTILO

Zaradi slabih snežnih razmer sta bila III. zlet Gorenjskih smučarjev in podzvezno prvenstveno tekmovanje v alpskih disciplinah prestavljena od 7. I. do 8. I. na

21. I.: Veleslalom za mladince in mladinke. Dolžina proge 900 metrov, višinska razlika 180 m;

22. I.: Veleslalom za člane in članice. Dolžina proge 1200 m, višinska razlika 220 m;

23. I.: Slalom za člane in članice. Dolžina proge 600 m, višinska razlika 220 m.

Smučarski klub »Ljubelje Tržič

lika dežela. Ne moreš je prehoditi peš. Nikjer, v nobenem zakonu ni določeno, da bi morale opice plačevati prevoz. Zato potujejo popolnoma svobodno na strehah in stopnicah vagonov. Edino oni bradati rad sedi v kupeju. Zelo je prebrisan. Ze več let nam dela neprilike. Potovanja mu je postalo prava strast! je končal sprevednik.

»Zakaj ga kdaj ne zaprete?«

»Čemu naj bi ga zapirali, saj ni človek!«

»Pri nas bi se takemu vsiljivcu slabo godilo«, sem se zametal.

»Eh, kako bi ga mogli! Opice niso hudobne. Res, da včasih izmaknejo iz radovednosti kako torbo, ali košaro s sadjem. To je vse. Toda, ali nismo tudi mi radovedni? Indijci ljubimo in spoštujemo živali. Pri nas je sramotno udariti. Človek nima pravice, da bi zadel šibkejšega od sebe.«

Vlak je grmel skozi predor. Predstavljaj sem si, kako se bodo slepi potniki — opice na stregi zamazali od dima in saj.

BIVOL YINGHA

Bil je že zelo star. Koliko, ni vedel niti njegov lastnik Indijec Galla. Yingha je pohlevno

stopal v krogu in gonil vodno črpalko. Bil je že hrom na enem kolenu in slep na levem očesu.

Galla je kupil novega, mladega bivola. Yingha je bil popolnoma odveč.

Moj prijatelj Colbert mi je pokimal, ko si je ogledal starega, sivega bivola.

»Kar pravi bo«, je rekel — »kupila ga bova čisto poceni!« Pogledal sem ga ves začuden. Nisem si mogel predstavljati, čemu nama bo stari bivol.

— »Vaba za tigr« — je rekel Colbert kratko. »V bližini moje naselbine se potepa tiger. Raztrgal je že več telet, zato ga moram dobiti. Ker nimam dovoljenja za odstrel, ga hočem izvabiti v past. Imam jo že skopano. Potrebna mi je še vaba. Tale stari bivol.«

Dobila sva ga skoraj zastoj. Saj ni imel skoraj nobene cene, ker ni mogel več delati. Edina njegova lepota so bili še njegovi močni, kot slonova kost bleščeči in gladki rogovi. Vaški otročaji so po mili volji plezali po bivolu, ga vlačili za šop na čelu in brezskrbno vtikali svoje rjave ročice v njegov gobec. Yingha je potrpežljivo prenašal otroško nagajivost. Nje-

gove krotke oči so zrle pohlevno in vdano.

Gallovo najstarejši sin Hondin naj bi odgnal bivola na Colbertovo posestvo.

»Na njem sem že jahal, ko še hoditi nisem znal«, je pripovedoval indijski deček. »Yingha me prav dobro pozna. Vsak dan sem ga vodil k reki. Vselej zleze tako globoko v blato, da se mu vidi iz njega le konec gobca z nosnicama. Ali se bo Yingha tam, kamor pride, tudi lahko vsak dan kopal?«

Colbert je zamrmral samo nekaj nerazumljivega. Ni maral dečku povedati, da hoče bivola uporabiti le za tigrovo vabo.

Toda Hondin je to kmalu izvedel. Samo globoko je zasopel in stisnil peščice. Saj je videl, kako je njegov oče prejel denar za staro žival. Torej ni bil več njihov.

Deček se mi je smilil. Da bi mu pregnal žalostne misli, sem mu daroval nov nožiček.

Prihodnjega dne je Hondin poslednjič jahal na bivolu v reko, da bi se žival okopala. Deček je nag sedel na njegovem hrbtu, a žival je pohlevno bredla vedno globlje v vodo, da so se slednjič le njeni beli rogovi in nosnice videle iz nje.

Nisva marala, da bi bil de-

ček zraven, ko bova žival odgnala v past. Toda bivol naju ni hotel ubogati. Zdelo se je, kot da sluti, da nameravava z njim nekaj hudega. Zato sva morala ukazati Hondinu, naj ga on odvede. Deček je ubogal, ne da bi oporekal. Yingha je mirno stopal za njim po strmi, ozki džunglski stezi naravnost v tigrovo past. Narejena je bila iz močnih bambusovih palic in zakrita z listjem.

Porinili smo bivola v past.

Hondin sam ga je privezal. Njegove roke so delale spretno in natančno. Potem je odšel, ne da bi se ozrl.

Našla sva ga, ko je tičal na pragu kooče.

»Pojdi domov!« mu je rekel Colbert. »Tu zate ni več nobene dela.«

Deček je izginil kot senca. Toda vedel sem, da ne bo šel domov.

Vso noč sem moral misliti na bivola Yingha, na njegove krotke oči, sivo kožo, upognjeni hrbet, na njegove noge, ki so v človekovi službi postale trudne. Premetaval sem se v vroči noči nemirno sem in tja. Nisem nikakor mogel zaspati.

Colbert mi je bil dolžan kup denarja. Vedel sem, da mi bo vsaj nekaj lahko povrnil, če

Zaključek I. polletja v pomožni šoli

V šolskem letu 1954-55 je začela s poukom popolnoma samostojno tudi pomožna šola v Tržiču. Šteje 15 učencev (10 + 5), ki so v enem oddelku razdeljeni v tri razrede s 4 učnimi skupinami.

Glavni smoter pouka v pomožnih šolah je, da usposobi za življenje otroke z manjšimi ali večjimi duševnimi hibami in jim da trdno osnovno vzgoje in izobrazbe.

Šolsko delo poteka po istih smernicah kot pouk v osnovni šoli, vendar temelji način poučevanja na čim boljšem in bolj vztrajnem ponazarjanju in razvijanju otrokovih telesnih zmognosti. Osnova vsakega predmeta je ročna spretnost, ki se pokaže in uri na različne načine: z risanjem, izrezovanjem in lepiljenjem, izdelovanjem raznih likov in figur iz papirja in lepenske, do modeliranja s plastilino ali z glino, ki jo barvamo itd.

Na ta način si otroci pridobijo počasi, a trajno, vsaj najmanjšo osnovno znanje, ki ga bodo rabili v življenju.

Mnogokrat slišimo tu in tam opazke, češ, ti otroci so »zabitni«, »neumni«, čemu toliko briže zanje in še samostojna šola povrh! Zlasti veliko težav je ob koncu vsakega šolskega leta, ko sprejema preizkusna komisija na podlagi učiteljevih opazovanj in zdravnikovega priporočila nove učence v pomožno šolo. Starši duševno slabše razvitih otrok se v mnogih primerih krčevito branijo, da bi svojega otroka poslali v to šolo, ker se jim zdi to poniževalno in sramotno. Res pa je tudi, da morajo taki starši z otrokom vred velikokrat preslišati marsikatero krivično in pikre opazke na račun pomožnega šolanja. Po razgovorih ob raznih konferencah pomožnega šolstva celo lahko trdimo, da ravno Tržič prednjači s svojim nesocialnim ponašanjem v tej smeri.

Nam vsem je največja skrb, da vzgojimo telesno in duševno zdravega otroka ter ga usposobimo za vrednega člana socialistične družbe, ki bo kos svojemu delu in enak med enakimi. Na žalost pa ni narava obdarila

vseh z dovoljnimi sposobnostmi. Mnogim so bolezn, slabe socialne prilike ali neprimerno okolje zavrle ali preprečile pravičen duševni razvoj. Dolžnost vse družbe je, da tem pomagamo do znanja in uveljavljanja, ne pa, da jih preziramo ali psujemo.

Normalnemu šolanju duševno manj razviti otroci niso kos. Navadno presede 2 ali 3 leta v enem razredu in se z veliko težavo morda prerijejo do tretjega razreda osnovne šole. Vedno so zadnji, ker ne morejo slediti hitremu tempu pouka, so v veliko breme osnovni šoli, sami pa občutijo samoto in manjvrednost. Tem more pomagati edinole pomožna šola, ki nudi vsakemu posebej pouk, ki mu lahko sledi.

Uspehi so tudi v Tržiču zelo zadovoljivi. Pokaže nam jih kratka primerjava učnih uspehov letošnjih učencev pred vstopom v pomožno šolo in ob koncu prvega polletja 1954-55. Med njimi so tudi učenci, ki obiskujejo pomožni oddelek že četrto leto.

Uspehi pred vstopom v šolo:

Razred	Odi.	Pd.	Dobrih	Zad.	Nezad.	Šolski obisk
I.	0	0	0	0	3	83,6%
II.	0	0	0	0	8	74,2%
III.	0	0	0	0	4	62,1%

Uspehi ob I. poll. 1954-55:

Razred	Odi.	Pd.	Dobrih	Zad.	Nezad.	Šolski obisk
I.	0	0	1	1	1	98,2%
II.	0	1	2	4	1	99,1%
III.	1	1	2	0	0	99,8%

S tem uspehom smo lahko zadovoljni vsi, saj trud šole in doma ni bil zaman. Počasi in vztrajno se širi znanje naših učencev in ob koncu letošnjega šolskega leta jih bo gotovo nekaj iz pomožne šole, ki bodo znova s trdnim temeljnim znanjem in primernim duševnim obzorjem vstopili v osnovno šolo.

Mira Hiršel

Čišjejo nam...

Prebrala sem v Tržiškem vestniku dopis Opazujem — premišljuje in vzgojni članek Oče in otrok. Vem, da si je marsikatera žena mislila: res je tako! Toda kaj pomaga vse to? Tako sem si mislila tudi jaz.

Če hočemo, da bi se preprečilo preobilo popivanje, ni druge pomoči, kot da se točneje alkoholnih pijač omeji. Kaj pomagajo družinski pogovori v radiu, sestanki Društva prijateljev mladine, kaj pomaga vsepovsod reklama za brezalkoholne pijače? Prosim — in najbrž nisem edina —, naj malo to premislijo LOMO, člani Društva prijateljev mladine in vsi drugi, ter naj podprejo moj predlog! Podjetje ima na primer zabavo ali deli nagrade in podobno. Zakaj ne bi moglo dati nagrade v denarju vsakemu posamezniku, pa naj si ta kupi, kar potrebuje? Seveda bi nekateri nagrado tudi zapili, a vsi ne! Laž zakaj dobi vsak delavec po 1—2 litra vina? Zato, da je pijan in da zapije še ostali dobiček ali plačo? Ali ni to nepremišljeno?

Vzgojni problemi Polletni obračun

15. januar je dan, ki ga dijaki, učenci in starši čakajo s skrbjo, nekateri celo s strahom. Šolska spričevala so mnoge razočarala, učence zato, ker si domišljajo, da vse znajo, starše pa, ker jim vse verjamejo.

Le malo je staršev, ki sami lahko presodijo, koliko je vredno znanje njihovih otrok. Človek tujega otroka lahko trezno in razumno presoja, svojega lastnega pa mnogo težje. Ovira ga prav to, da je njegov. Tu ima največji vpliv zaljubljenost v otroka, ki je res mnogokrat popolnoma slepa. Tej zaljubljenosti podlegajo predvsem matere, kar je seveda naravno. Zato otrokovih napak ne vidi, jo ali jih nočejo videti in predvsem verujejo vsaki otrokovi solzici in pritožbi nad hudobno tovarišico. Taki materi njen otrok ni samo najlepši, je predvsem tudi izredno nadarjen,

pravo čudo. Površnost, lenobo, nemarnost, vse to z lahkoto opraviči, saj njenemu otroku ni treba toliko paziti, ker je tako neverjetno brihten.

Kako je mati potem razočarana, ko drži spričevalo v rokah! Toda njena naslednja misel je že: »Učiteljica ga ne more trpeti! Za nalašč mu je dala slabe ocene!« Namesto da bi spregledala svojo zmoto, zabrede v še globljo. Njen otrok je naenkrat mučenik, ki mora po nedolžnem trpeti krivico.

Potrkajte se, starši, na svoje prsi in si izprašajte vest! Ali ste res nadzorovali otrokovo učenje, ste se res prepričali, da snov obvlada? Ste ga kdaj pripravili do tega, da bi vam pripovedoval kaj iz zgodovine, zemljepisa itd? Saj bi vi sami pri tem izvedeli mnogo zanimivega, kar ste že zdavnaj pozabili. Ni lahko biti dobra mati,

dober oče. Vaša skrb ni samo, da je otrok sit in obleden. Predvsem ste otrokovi vzgojitelji in opora učitelju.

Ali mislite, da je učiteljica samo zato na svetu, da dela krivico vašemu otroku? Mislite, da je lahko, ko mora otroku napisati slabo oceno? Prav gotovo želi vsaka učiteljica, da bi vsi učenci njenega razreda izdelali čim boljše. To bi bilo zanjo najlepše plačilo. Toda človeka — odraslega in otroka — moramo presojati po njegovem delu! Brž ko bi otroku spregledali napake, lenobo, površnost, bi res prejel plačilo, kakršnega ne zasluži. Ali mislite, da bi mu s tem koristili?

Otrok mora že mlad spoznati, da človek le s trdnim delom pride do uspeha. Kot se morate mučiti in vestno delati pri opravljanju svojega dela v tovarni in službi, tako mora tudi otrok izpolnjevati svoje dolžnostno vestno in prav vsak dan.

ujame tigra. Toda zaradi ubogega bivola me denar ni več mika. Zdel sem se kot rabelj bitja, ki se ne more braniti.

Vstal sem. Nebo je bilo že smaragdno zeleno. Kmalu bo vžlalo sonce. Zarja v tropskih krajih nikdar dolgo ne traja.

Pod nekim drevesom sem zagledal kupček nečesa belega. Bil je Hondin. Saj sem vedel, da ni odšel domov. Čakal je. Morda je hotel videti tigra. Vsi indijski dečki nepopisno hrepenijo, da bi kdaj videli živega tigra. Morda je pa mislil na Yingha, na svojega starega bivola, ki ga je že prenašal na ramenih, ko deček še ni znal hoditi...

Gnalo me je v džunglo. Morda je bilo za Yingho še kaj upanja. Morda tigre ni bilo...

Ničesar ne maram od Colberta! Naj kar obdrži svoj denar. Vzel sem puško. Medtem je postalo nebo že svetlosinj. Kmalu bo na vzhodu zažarelo rdeče, rumeno, vijoličasto in sonce bo vžlalo.

Hondin se je neslišno dvignil in mi sledil.

»Grega k Yinghi, morda...«
Tako je me je razumel.

Tekla sva po stezi. Deček je bil daleč spredaj. Ko sva prišla do pasti, sva spoznala, da je bila usoda milostna ubogemu staremu bivolu. Se vedno je stal tam, tih in krotek. Teško glavo je sklanjal globoko k tlom. Ko naju je slišal, jo je dvignil in naju pogledal s svojimi milimi, prijaznimi očmi.

»Odveži ga!« sem rekel skoraj trdo, da bi zakril ganjenost, ki mi je stiskala grlo. Hondin ga je vodil tik ob sebi. Yingha je z gobcem podrgnil po dečkovi rami in mu jo nekajkrat polizal. Ali je Yingha vedel, kaj sva s Colbertom nameravala tisto noč? Kaj vemo mi o živalski duši!

Po ozki stezi je stopal Hondin naprej, za njim pa stari bivol. Na obeh straneh se je razprostirala neprehodna stena divje, nevarne džungle.

Pred nami je nenadoma nekaj počilo. Hondin je prodrlno takoj kriknil. Vse se je dogodilo tako naglo, da nisem utegnil zgrabiti puške. Nekaj črno-rjavega, neznankega, se je prerilo iz džungle. Bližalo se je bliskovito s strašnim kruljenjem. Bil je divji vever, ki je vodil s seboj svinjo z mladiči. To so med najstrašnejšimi živalmi v džungli. Njihovi okli so ostril kot nož. V svoji besnosti ostanejo sicer tihi, toda še tigar se jim rad izogne. Ta strašna žival je sedaj planila proti dečku, ki je stal pred njo brez vsakršne obrambe. Bil je izgubljen. V prihodnji sekundi bom zagledal na tleh le nekaj strašno krvavega.

Yingha, stari bivol, je glasno zasopihal, povesil glavo in planil v napad. Črn trup je zletel v zrak, padel s truščem v goščavo in tam negibno obležal. Yinghovi strašni rogovi so mu strli hrbtnico.

Toda tudi stari bivol je bil hudo ranjen. Veprovil okli so

mu razmesarili vrat in raztrgali žile. Nisem ga mogel rešiti. Videl sem, kako je rdeč studenček namakal prah. Zato sem mu skrajšal muke.

Hondin me je pogledal. Ničesar ni rekel. In široko odprtini oči je govorila vsa njegova bolečina. Jokal ni. Indijski otroci nikdar ne jočejo. Yingha mu je rešil življenje. Njemu, ki ga je odvedel in privezal v past, njemu, ki se ni upiral, ko smo ga hoteli žrtvovati.

»Yingha je bil junak«, sem rekel dečku. Ne vem, ali me je razumel. Videl sem, kako je stisnil peščici in ju pritisnil na prsi.

»Ukazal bom, naj bivola odpeljejo. Nočem, da bi tu obležal.«

Obdržal sem besedo. Starega, zvestega bivola so pokopali kot dobrega tovariša.

Od tedaj imam nadvse vdane-ga spremljevalca: malega Hondina.

Dama - škrat na tržiškem odru

Morda še nikdar ni bilo tako težko napisati poročilo o kakih gledališki novosti v Trzinu, kot tokrat, ko je igralska družina »Svobode« v režiji Jelke Zagarjeve naštudirala Calderonovo komedijo Dama - škrat. Pa ne morda zaradi ponesrečene izbire dela ali zaradi slabe uprizoritve naštudirane komedije, temveč zaradi okoliščin, v katerih je bila odigrana premiera, še bolj pa prva repriza.

Čeprav gotovo ne moremo od amaterskega gledališča pričakovati kdo ve kakšne umetniške stvaritve, bi človek vendar upravičeno pričakoval, da bi Trzinčani vsaj štirikrat napolnili dvorano ob vsaki količkaj dostojno uprizorjeni noviteti. Ne glede na to, da najdeta igralca in režiser v uprizorjenju dramskih del tudi svoj osebni užitek, so vendar le-ta v prvi vrsti namenjena širjenju kulturnega obzorja sploh, v tem primeru pa še posebej razgledanosti v svetovni dramski literaturi, pri čemer niso majhnega pomena sledovi, ki jih zapustila vsaka dobra umetnina v ljudskih nraevih. Kaj naj torej rečemo k obisku naših dveh uprizoritev (premieri je prisostvovalo okrog 150, reprizi pa 20 gledalcev)? Vstopnina je bila kar se da nizka, propagande dovolj, čas od 8. do 10. ure zvečer primeren, četudi je to delavnik itd. Ali pa je mar naša publika razvajena? Po čem pa? Poklicnih gledališč ne obiskuje, kot lahko sklepamo iz sicer organiziranih, toda zaradi premajhnega števila prijaviteljev skoraj vedno tudi — odpovedanih obiskov ljubljanskih gledališč. Kvečjemu bi lahko govorili o izkvarjenosti okusa po filmski plaži, cirkuških in podobnih predstavah! Seveda bi bilo nemestno začeti zdaj bruhati ogenj in žveplo na nekulturnost našega povprečnega človeka. Ignori nulla cupido — po tem, česar kdo ne pozna, ne more nikogar žejati! Pač pa bi bilo treba začeti uvajati ljudi v svet resnice in lepote.

Druga stvar, ob kateri je človeku hudo pri srcu, kadar sedi pri gledališki predstavi, je odrska oprema. O, saj imamo zdaj

v Trzinu kar dva odra, bi ugovarjal kdo. Resnici na ljubo povedano: nimamo nobenega! Oder je najprej primerno velik prostor za igralce, potem pa še toliko in toliko tehničnih pripomočkov, zaves, kulis, svetil in tako dalje.

V Trzinu igralska družina lahko pride gostovat v dvorano kina, ko pa pride, nimata režiser in scenograf kaj prijete v roke. Tako se je zgodilo, da je vodstvo naše uprizoritve imelo za scenografski okvir dogajanja na ulici dva možnosti: ali da prekrije sobi z raztrganim zaveso, kot je storilo prvi premieri, ali pa da to zaveso opusti, kot je storilo pri reprizi, in prestavi ulico v sobi oz. sobi na ulico... Prihajajo pa igralci lahko kar skozi zaveso, da mimogrede odgrnejo radovednemu očesu tudi prostor za odrom...

Če preidemo po vsem tem končno še k uprizoritvi komedije sami, bomo rekli: Izbira dela je gotovo prav srečna. Saj je komedija delo enega španskih klasikov — komediografov, ki bo ostalo vedno na repertoarju evropskih gledališč, po drugi strani pa zaradi svoje lahkotnega sloga (poudarek je na situacijski komiki) lahko dojemljivo vsakomur. Ker tudi ni preveč zahtevno,

ga prav lahko uprizore tudi amaterska gledališča, kot je naše.

Če med raznimi mnenji o poslanstvu gledališča zagovarjamo tezo, da je za amaterski oder vsekakor dovolj, da delo pravilno in dostojno interpretira in ne zahtevamo od njega, da mora sleherni od sodelujočih dati delu še svojo umetniško noto, potem smo z našo uprizoritvijo tudi z režijske in igralske strani lahko prav zadovoljni. Razem scenografskih nedostatkov, h katerim bi poleg zgoraj omenjenih dodali še prenatrpanost odra z rekviziti, je bilo sicer opaziti tudi nekaj govornih spodrselijev, na splošno pa je bila komedija lepo odigrana. Temu so poleg režiserke pripomogli naši stari znanci Nande Stritih, Edi Končina, Slavko Primožič, Jože Ahačič in zlasti še Jože Močnik, ki se je to pot povzpela že na dokaj višjo raven. Pripomogle pa so k uspehu prav tako tudi igralke, čeprav razen Tee Mozetičeve doslej še niso nastopale v večjih vlogah. To velja za Ivanko Hvaličevo, ki je nastopila to pot v naslovni vlogi, predvsem pa za Jožico Romihovo, ki je pri reprizi v alternaciji presenetljivo opravila svoj debut.

Jezikovni pomenki

Z OBČNEGA ZBORA

Predsednik je najprej pozdravil tovariša Hribar Janko-ta — in, komaj je zminil, napravil že tri napake. Zapisnikar, ki je to zapisal, pa kar štiri.

1. Vežaj hje čisto odveč. Saj ne pišemo: »V cirkusu sem videl medved-a in lev-a«, ampak: »V cirkusu sem videl medveda in leva«.

2. Besedo Janko sklanjamo takole: Janko, Janka, Janku, Janka, pri Janku, z Jankom, ne pa: Janko, Jankota... Prav tako sklanjamo tudi imena Mirko, Lovro, Stanko itd.

3. Tudi priimek Hribar mora dobiti ustrezno obliko, v našem primeru: Hribarja.

4. Rojstno ime postavi pred priimek! Mnogo si že slišal o dr. Francetu Prešernu, Ivanu Cankarju, Otonu Zupanciču, dvomim pa, da ti je kdo že kdaj govoril o dr. Prešernu Francetu ali o Cankarju Ivanu.

Predsednik bi bil moral torej pozdraviti tovariša Janka Hribarja, pa bi bilo prav.

Trg svobode ali Trg Svobode?

Trg Svobode bi pomenilo, da je trg imenovan po DPD »Svoboda«, ali ker ima le-to to svoje prostore (v Trzinu jih res ima), ali pa ker bi s tem hoteli počastiti to društvo zaradi njegovega revolucionarnega dela v času med obema vojnama in danes.

Vendar predlagatelj novega imena za nekdanji Glavni trg verjetno ni imel v mislih »Svobode« temveč — svobodo, ki smo si jo pred desetimi leti priborili s tolikšnimi žrtvami in ki jo hočemo zdaj varovati kot največjo vrednoto. Na to naj nas spominja Trg svobode!

Srečno novo leto ali srečno Novo leto?

Kdor je voščil srečno Novo leto, je voščil srečo samo za prvi dan novega leta, kdor pa je voščil srečno novo leto, je voščil srečo za vseh 365 dni novega leta.

Nekateri poslovdje ne berejo »Jezikovnih pomenkov«

Prve dni januarja sta bili dve trgovini zaprti radi inventure namesto zaradi inventure.

Obrobne pripombe k Dvanajstim mesecem

Da se je tudi v našem lokalnem časopisu uveljavila leposlovna stran, je vsekakor prijetno presenečenje. Želim (prepričan sem, da to ni le moja želja), da boste tudi v bodoče posvetili del prostora domačim ustvarjalcem.

Ker je cikel »Dvanajst mesecev« prvo delo te vrste v TV, če izvzamemo nezrele Iztokove »Pustolovščine po planinah« (originalnega naslova se res ne spomnim!) in nekaj prevodov, mi dovolite kratko oceno.

Osnovni motiv, ki se razteza skozi vso pesnitev, je podan zelo srečno: paralela človeškega življenja in življenja narave v vseh fazah. Nekateri verzi so podani zelo plastično, vsebinsko dobri in tudi oblikovno več ali manj brezhibni. Tu mislim predvsem na nekatere odlomke iz pejsažne lirike, n. pr.:

»Cvetje je prt za plod se čebelam brezsravno vdaja« ali »Narava poljub priselala je zemlji na grudi« (moč izraza, jasnost metafore, originalnost!)

Posebno topli in doživeti sta zaključni vrstici grudna:

»V peči gori, toplota poslednja v pepel se spreminja, poredno na stare čase spominja...« in dalje do konca. Toda...

V pesmih je tudi množica razmetanih metafor in stavčnih zvez, pri katerih se da le sušiti, kaj je hotel avtor povedati (oprostite hudobni pripombi: če je sploh imel ta namen, kajti mestoma se zdi to le kot igračkanje z lepimi in blagovnečnimi besedami!).

Nekaj konkretnih primerov: »Zakrjiva obraz v krinke norosti in glume!

Morda pa resnico spoznaš na te strune: kdo ti si, kdo jaz? Morda je s tem hotel pesnik povedati, da človek ne pozna niti samega sebe, niti sebi najbližjega? Morda, pravim, ker vtis, ki ga da cela pesnitev, ni tak in je tu rebus! Ali:

»Poln je klas V zarje rdeče se zlato svetlika, se (ritem!) sklanja v molitvi malika (?)»

Ali: »Iz polja že v hrame se zliva« (Kdo, kaj se zliva v hrame? Subjekt je tu potreben — tudi v moderni liriki!)

V ciklu je nekaj še kompliciranejših primerov, ki jih razreši le močna fantazija.

Pravopisnim napakam (brezsravno; pravilno brezsravno) botruje mogoče tiskarski škrt, toda tekoči ritem na račun slovničnih napak (v našemljani bal; pravilno: na bal!) gotovo ni v korist verzu!

Tudi nepravilen ritem («Kozolci šibijo se bogatije») ali pa nepotrebno menjavanje le-tega moti pri branju.

In celoten vtis ob prebrani pesnitvi: lesorezi so močnejši in mestoma predvsem razumljivejši ilustrator kot verzi sami.

Moji vtisi seveda niso nobena oficialna kritika. Napisani so iz dobrih namenom, da bi avtor pri svojih bodočih delih posvetil večjo pažnjo tudi oblikovni strani. Rajski

Pred drugo letošnjo premiero

V soboto, 22. januarja zvečer bo na tržiškem odru uprizorjeno drugo dramsko delo v tej sezoni. To pot bomo gledali komedijo sodobnega francoskega komediografa M. G. Sauvajona Trinajst jih bo.

Jedro komedije sloni na praznoverju, češ, da je število trinajst nesrečno število. Zakonca Madeleine in Antoine vabita na družinsko silvestrovanje svoje ožje prijateljice in znanca. Toda kakorkoli jih izbirata — nekateri udeležbo odpovedujejo in namesto njih vabita druge — vedno preti nevarnost, da bo povabljenec — trinajst. Madeleine je obupana! Povrh vsega tega prinese v komedijo nov zaplet obisk nekdanje Antoinove

Ljubljenske, s čimer se prične borba med ženama za Antoina. Kljub vsem zapletom pa se noč srečno konča, čeprav jih je konec koncev le sedelo za mizo — trinajst.

Nosilca glavnih vlog v naši uprizoritvi sta Slavko Primožič in Tea Babičeva. Razem njih nastopajo še Ludvik Prešern, Jože Ahačič, Mara Kraljeva, Tea Mozetičeva, Edi Končina in Jože Lakner.

Prepričani smo, da bo komedija popolnoma zadovoljila Trzinčane, zlasti tiste, ki ljubijo vesele igre. Tu bo smeha dovolj ne le zaradi komičnih situacij, temveč tudi zaradi duhovitih in šaljivih dovtipov v dialogu.

BISTRICA PRED 200 LETI

(Nadaljevanje in konec)

GOSPODARSTVO

Bistrica je bila v tistih časih tipično kmečka vas. Ljudje so se skoro izključno bavili s poljedelstvom in živinorejo. Prevoznništvo in tkalstvo je bil njihov postranski posel.

Polja in travnikov je bilo takrat mnogo več kakor danes. Obdelovalen svet se je v glavnem razprostiral vzhodno in južno od vasi.

Gojili so pšenico, soržico, rž, proso, ječmen, oves, ajdo; potem lan in deteljo. Iz zemljiške knjige ni razvidno, če so gojili koruzo, krompir in druge povrtnine. Ni verjetno, da teh sadežev ne bi bili poznali, čeprav so šele malo prej bili prineseni iz Amerike. Bolj verjetno se mi zdi, da zemljiška gosposka od teh pridelkov ni zahtevala predpisanih dajatev, zato v zemljiški knjigi niso zabeleženi.

Sejali so več ozimne kakor pomladnega žita. Polja so zabeležena kot srednerodovitna. Vendar so polja klasificirana po letnem donosu pri vsakem gospodarju posebej. Tako je št. 2 izkazovala donos na 4 zrna, št. 7, 8, 12 in 13 na 3½ zrna, vse ostale številke pa le 3 zrna. Iz posejanja in donosa so izračunali letni pridelek. Po pridelkovi so odmerili dajatve. Od mer-

nika pšenice se je plačalo tri krajcerje, od soržice 2½ kr., od rži 3 kr., od prosa 12 kr., od ajde 4 kr. itd. Če se je žito prodalo, je bila določena cena zrnju od mernika v srednjedobrih letih pri pšenici 1 gld., pri rži 34 kr. itd. Seveda moramo upoštevati, da je vrednost takratnega denarja bila drugačna od današnjega.

Iz zemljiške knjige sem povzel tudi ledinska ali parcelna imena, od katerih so nekatera še do danes ohranjena. Ker so zgodovinsko in jezikovno zanimiva, jih tu navajam doslovno:

Na Dougi Niue; Per Kofsje, Per Kofsle, Per Kofsuzje; Pad Kofslam; Pad Peshenko; V Logöh; Na Leböllo, V Jebelze; Pod Vertam; Pod Verte, Na Verto; V Logo (slaba peščena tla); V Sadnem Logo, Loshkem Logo; Per Stogo; Per Zheshnah; V Seuzeh, V Seuz, V Seuzah; Doma; Na Gore; V Nibah; Na Shberkouze; Sa Worstam; V Mlaze; Na Rupenzah, Na Rudenzah; Per Verbe; Pad Döuam; Per Seunke; Pred Polla, Sred Polla, Priek Polla; Per Löse; Perazheza; Shurkouze; Per Snamene; V Pasiem Dollu, V Pasiem Domu; Pad Wrögam; Pad Vesio; Na Krugelze; Novinze; Per Kapeh; Grobezah.

Pa tudi za živino je Bistrica

tedaj skrbela. Vas se je ponašala s številnimi konji. Gojili so pa še vole in krave, ovce in koze, prašiče in kuretino. Za pašo so se posluževali doma »gmajne«, visoko v hribih pa »planine«.

Travnikov je bilo veliko, od koder so dobivali seno in otavo. Zemljiška knjiga točno loči travnike, ki so dajali sladko krmno, oz. kisljo, ki so izpostavljeni poplavam, oz. zasipanju s peskom. Taka drugovrstna krmna je bila manj vredna. Pri prodaji je voz sladkega sena (4 cente stare = 225 kg) vrgel 1 florint (goldinar), voz kislega pa je veljal 48 krajcarjev.

Naj navedem tudi ledinska imena za travnike, ker so prav tako zanimiva kakor za polja: Na Dougi Niue (kisel); Lashkem logo (kisel), Loshkem Logo; Pad Peshenko (kisel); V Logoh (kisel); V Snoshete (sladek); Meie (sladek); Vert, Na Verto (sladek); Na Planinzah (sladek), Na Planizah; V Mlaze; Sa Worstam; Ve Logo, V Logo (sladek); Per Verbe; Per Kofsle; Pad Döuam; Na Kukenzah; V Seuzeh; Shurkouze (sladek); V Bleko (kisel); V Jebelze; Polle; Na Laso; V Wloko (sladek).

Les so kmetje imeli v Dobriči, v Kamnitem hribu, na Pogorelcu, za Planinco. Vsakemu

je bilo posebej določeno, koliko lesa sme na leto vzeti za kurjavo, za gradnje, plotove. Od vsakega voza lesa se je graščini moralo plačati 7 krajcarjev. Ravnotako se je samo z dovoljenjem smelo vzeti iz gozda nasteljo.

KMEČKE SLUŽNOSTI

Kmetje v srednjem veku in še dolgo v novi vek so bili podložniki graščakov in zemljiških gospodarjev. Razmerje med gosposko in podložniki je bilo pravno urejeno. Zapisano je bilo v t. zv. urbarju ali zemljiški knjigi.

Kmet v prejšnjih stoletjih je napram zemljiškemu gospodarju imel dolžnosti dvojne vrste. Podložniki so morali gospodarju služiti s svojo delovno močjo, t. j. delati tlako (roboto). Na drugi strani so mu pa kot davščino morali prepustiti tudi del svojih letnih pridelkov.

Iz zemljiške knjige ni nikjer razvidno, da bi bili morali Bistričani pred 200 leti hoditi na tlako, ne posamezno ne kolektivno. S tlako so namreč morali obdelati vse grajske njive s plugom in srpom. Trebiti je bilo treba travnike, seno posušiti in spraviti. Vrh tega so morali graščini trebiti gozdove, sekati drva, dovažati kamenje, pesek in apno za zidavo, snajžiti grajske prostore in večkrat tudi ponoči stražiti grad. Pri Bistričanih, ki jih imam v mi-

Ariel Kassak:

Dogodek na novoletni večer

Ko sem bil še otrok, sem silno občudoval visoko, lepo hišo sredi trga, ki je bila tedaj še vsa svetla in nova. Pozlačeni baročni okraski, umetni venci in glave raznih mitoloških bitij so silno podžigali mojo fantazijo.

Kljub temu, da je danes hiša vsa zanemarjena in siva, vendar še vedno oživlja moj spomin na njen nekdanji sijaj.

Ko sem s svojo palico energično potrkal na vrata, mi je Klelija odprla.

»Na desni je zvonec,« je zagodrnjala.

Spet je bila kakor vedno, oblečena v črno staromodno obleko. Gotovo jo je vzela iz materine skrinje. Podobnost s staro gospo Katarino je bila s tem še bolj poudarjena: Neverjetno mršava, trdo stisnjene ozke ustnice in brezbarvni lasje, tako tesno počesani in stisnjeni v voz, da so izginile vse brazde na čelu. Zdela se mi je napeta jeklena past; pripravljena, da se ob najmanjšem nepravilnem dotiku sproži in pogradi.

»Dobro vem, da je vrvca za zvonec pretrgana.« Mimo nje sem stopil v vežo. Ne da bi se ozrl, sem vedel, da me ostro motri. Zaloputnila je vrata. Ostala sva v temi. V nos mi je udaril zadah po gnilem lesu. Tipal sem, da bi našel stikalo, toda Klelija je ostro vzkliknila: »Ne! Danes ne smete prižgati luči!

Ozrl sem se v belo spako nje-nega obraza, ki je sijala iz teme.

»Klelija,« sem ji rekel, »dramatskih cen ne maram.«

»Smrt je bila v tej hiši. Vi to veste,« mi je odgovorila.

»Kaj bi ne vedel,« sem odgovoril »toda vaša komedija me nikakor ne gane!«

»Ona je bila žena mojega brata. Tako sem jo imela rada!«

Stopil sem skoraj tik nje in se s palico dotaknil njene rame:

»Klelija,« sem rekel, »dovolite, da vas, kot vaš hišni advokat na nekaj opozorim. Sodna preiskava je zaključena, bili ste oproščeni. Toda nihče, slišite, prav nihče ni verjel niti eni vaši besedici, niti vašim »plemenitim čustvom«. Nihče vam tudi nikdar verjel ne bo. Zapomnite si to, Klelija!«

Umaknila se je tako hitro, da mi je palica skoraj padla na tla.

»Ste prišli zato, da mi to poveste?« je rekla.

»Prišel sem, ker vem, da me vaš brat čaka. In če vam smem nekaj reči, vam svetujem, da izginete medtem ko bom pri njem. Poudarjam, da nočem scen.«

»Potem izginite tudi vi!« je zavreščala Klelija. »Tudi on je bil pri obravnavi. Lahko je slišal, da sem bila oproščena vsakršne krivde in vsakršne odgovornosti. Kmalu bo pozabil na vse in nehal slabo misliti o meni. Ne prihajajte k njemu, pa bo laže pozabil!« Da bi se ji čimprej umaknil, sem tipal po ograji in se vzpenjal po stopnicah. Toda slišal sem jo, ko mi je sledila. Govorila je kar naprej. Zdela se je, da ne odgovarja več meni, pač pa ječa-

nju, ki je prihajalo iz prepere-
lih stopnic.

»Ko bo brat prišel k meni,« je rekla Klelija, mu bom odpustila. Boga sem prosila, naj me razsvetli. Dobila sem odgovor, da je naše življenje prekratko, da bi ga polnili s sovraštvom. Zato mu bom odpustila, ko pride.«

Na vrhu stopnic sem se zale-
tel v kup pohištva in šare, ki je tam ležala.

»Če že nočete prižgati luči, naj bodo vsaj hodniki prosti,« sem jezno vzkliknil. »Zakaj vsega tega me pospravite?«

»Ah!« je rekla. »Vse to je lastnina naše uboge Jesike. Charliju je tako hudo, ko jo gleda. Zato sem sklenila, da vse skupaj pomečem ven. Toda vi mu tega ne boste povedali, kajne? Ne boste mu rekli?« Pona-
navljala je vztrajno ta vzklik še potem, ko so se že zaprla za menoj vrata Charlijeve sobe. Zdelo se mi je, da sem se rešil pred nadležnim netopirjem, ki se je neprestano zaletaval vame.

Kot v vsej hiši, so bile tudi v tej sobi spuščene težke zaves-
se. Toda ena žarnica v lestencu je le gorela. Njena svetloba me je za hip oslepila. Sele potem sem opazil Charlijo. Ležal je na postelji. Z eno roko si je pokrtil obraz. Počasi se je dvignil.

»Kajne,« je rekel, »ni vam hotela prižgati luči?«

»Ne, toda saj poznam pot.«

»Zdi se mi kot krt,« je rekel. »Rajši je v temi kot na svetlobi. Mislim, da bi bila srečna, če bi lahko bila vedno samo v temi. Sicer bi se lahko zagledala v ogledalu in se ustrašila svoje podobe.«

Zasmejal se je kratko in neprijetno.

»Ni se še otresla strahu. Ne-
prestano poudarja, kako je Jesi-
ko ljubila in jo oboževala. Morda misli, da ji bodo ljudje
verjeli, če bo svojo laž čim delj
ponavljala.«

Odložil sem palico, plašč in
klobuk na posteljo. Vtaknil sem
v usta cigaro, a Charlie mi jo
je prižgal. Njegova roka se je
tako tresla, da je komaj pri-
bližal vžigalico mojim ustom.

Charlie je bil pet let mlajši
od Klelije, zdel se je pa vsaj
dva deset let starejši od nje. Las-
je so bili brezbarvni, da nisem
mogel razločiti, ali so že po-
polnoma sivi. Toda na neobri-
tih licih so poganjale popolno-
ma srebrne kocine. Oči so bile
brez leska, globoko udrt, pod
njimi temni kolobarji. Klelija
se je držala trdo pokonci, med-
tem ko je bil Charlie kot brez
hrbenice. Naj je sedel ali stal,
se je neprestano zibal, kot da
bi se moral vsak hip brez moči
zgruditi.

»Vedeli ste, kajne, da sem že-
lel, da bi me obiskali?« je rekel.

»Mnogo sem razmišljal o Kle-
liji. Hočem, da jo zadene kaz-
nen, kakršno zasluži. Ne ječo,
ne! Hočem, da jo obsodijo na
smrt. Tudi hočem biti navzoč
ob njeni usmrtni.«

Rekel sem mu:

»Charlie, saj ste bili na ob-
navni. Veste, kako se je kon-
čala. Klelija je bila oproščena
in, če nimate dokazov o njeni
krivdi, bo ostala na svobodi.«

»Dokaz! Moj bog, kakšnih do-
kazov je še treba! V divjem
prepiru sta stali vrh stopnic.
Klelija je zgrabila Jesiko in jo
sunila po stopnicah, da se je
ubila in obležala ob vznožju. To
je umor, ne? Se vam ne zdi? Pr-
av isto je, kot če bi jo Kle-
lija ustrelila ali zastrupila.«

Sedel sem njemu nasproti in
ga skušal pomiriti:

slih, zemljiška knjiga o vsem tem molči.

Pač pa so bili zavezani k raznim davščinam, ki so se dajale deloma v živilih, deloma v denarju. Sem je n. pr. spadala davščina od žita. Presegala je po velikosti in ceni vse druge dajatve. Za odmerjanje je bila pri vsakem gospostvu določena posebna mera. Tako so Bistričani tržiškemu gospostvu dajali v takozv. »tržiškem merniku«, ki je bil napram »ljubljskemu merniku« za 5/32 večji. Podložnik se je pa lahko odkupil in

namesto žita, živine ali drugih živil plačal v denarju. O tem sem pa ravno prej navedel cene. Tudi od vsake glave živine in porabe lesa je bila predpisana davščina.

Posebne vrste dajatev je bila t. zv. cerkvena desetina. Vpeljana je bila ob času cesarja Karla Vel. okrog l. 800 po n. št. in se je v obliki zbirce ohranila do najnovejše dobe.

Kaj vse so morali Bistričani oddajati kot davščino, naj pokaže naslednja preglednica:

Plača desetino
od tega 2/3 gosp. Benjaminu
v. Erberg, 1/3 župniji Kranj

	župn. v Križah	mežn. v Bistrici
1. Lukas Makaru	4 fl. 5 kr.	mežn. v Križah
2. Primož Mokaru	5 fl. 23 kr.	župn. v Križah
3. Urban Kaschier	2 fl. 6 kr.	mežn. v Bistrici
4. Martin Thomele	2 fl. 9 kr.	mežn. v Bistrici
5. Jerni Kaschier	3 fl. 2 kr.	mežn. v Bistrici
6. Juri Slappar	4 fl. 5 kr.	mežn. v Bistrici
7. Lukas Makaru	3 fl. 24 kr.	mežn. v Bistrici
8. Peter Tschessen	5 fl. 23 kr.	mežn. v Bistrici
9. Matia Mautz	5 fl. 23 kr.	mežn. v Bistrici
10. Juri Thomelle	plača v snopih	mežn. v Bistrici
11. Urša Kasperinin	2 fl. 40 kr.	mežn. v Bistrici
12. Lovrenc Makaru	4 fl. 15 kr.	mežn. v Bistrici
13. Blaže Mackarl	3 fl. 31 kr.	mežn. v Bistrici
14. Gregor Benetek	51 kr.	—
15. Juri Falko	—	—

»Dovolite, da vam dogodek pojasnim s pravnega stališča. — Predvsem, nimate prič.«

»Slišal sem, kako je Jesika zakričala in potem sem slišal padec«, je rekel trmoglavo. »In ko sem pritekkel, sem našel Jesiko ubito na dnu stopnic. V tistem hipu sem slišal, kako so zaloputnila vrata Klelijine sobe. Najprej je Jesiko pahnila, potem pa pobegnila kot podgana.«

»Toda vi tega niste videli! Ker Klelija trdi, da ni bila vrh stopnic, ko se je to zgodilo, ji nihče krivde ne more dokazati. Ne morete trditi, da se je zgodil zločin, kjer je bila morda samo nesreča.«

Zmajal je z glavo.

»Tudi vi ne verujete, da je bila nesreča. Vem. Kajti, če bi verjeli, potem lahko takoj odidete in vas ni nikdar več treba k meni.«

»Kar jaz mislim, ni važno. Predočil sem vam samo gole pravne zaključke. In kaj naj bi bil povod umora? Kakšno navedbo naj bi Klelija imela od Jesikine smrti? Vprašanja denarja ali premoženja tu ni bilo. Klelija je finančno neodvisna prav tako kot vi.«

Charlie se je sklonil k meni. »Ne, ni bilo zaradi denarja, niti zaradi premoženja, pač pa zaradi mene. Najprej je bila mama. Vselej ji je postalo sram, samo če sem hotel pokazati svojo voljo. Ko je umrla, sem upal, da bom končno prost, toda že je nastopila Klelija. Od jutra, ko sem vstal, pa dotlej, da sem zvečer legel, me je neprestano gnjavila. Nikdar ni imela ne moža, niti otroka, toda imela je mene.«

Mirno sem pripomnil:

»Saj je vendar vaša sestra. Rada vas ima.«

Grenko se je zasmel.

»Da, kakor bršljan, ki duši drevo, okrog katerega se ovija. Tako me je gledala, da sem bil pred njenimi očmi popolnoma brez moči. Tako je bilo, dokler nisem srečal Jesike.«

Kako dobro se spominjam dneva, ko sem jo pripeljal domov in povedal Kleliji, da je moja žena. Ničesar ni rekla, toda njen pogled je ubijal! Gotovo je imela v očeh prav tak izraz, ko je pahnila Jesiko v smrt.«

Pripomnil sem:

»Na obravnavi ste izpovedali, da niste nikdar slišali, da bi se bili med seboj prepirali. Tudi ni Klelija nikdar izrekla nobene grožnje.«

»Nisem slišal. Toda Jesika je trpela. Vedel sem, zakaj. Ko je prišla v hišo, je bila vesela kot ptička na veji. Zelo me je ljubila. Toda prav kmalu je uboga ptičica utihnila. Njena srečna veselost je umrla. Vprašal sem Klelijo in Jesiko. Nobena ni marala govoriti. Vem, da je Jesika večkrat v postelji jokala, ko je mislila, da spim.«

Ko se je tisto zgodilo, nisem bil presenečen. Morda se vam zdi čudno, vendar je res.«

»Nikomur se ni zdelo čudno, kdor Klelijo pozna«, sem pripomnil, »toda samo na to ne moremo opirati obtožbe.«

Zazibal se je močneje.

»Kaj naj storim, recite! Kaj naj vendar storim? Zaradi Klelije vse svoje življenje nisem ničesar dosegel. S tem ona tudi računa. Ve, da ničesar ne morem, zato upa, da se bo izvela brez kazni.«

Rekel sem mu:

»Charlie, nikar se vendar ne mučite brez haska!«

Nenadoma je naglo vstal, pogledal proti vratom in vzkliknil:

»Vendar še nekaj lahko sto-

župnik v Križah je dobil po 1/4 mernika pšenice od vsakega kmeta, le št. 10 je dala 1/8 mernika, 4 povesme preje v celoti, 6 petelinčkov v celoti, 7 sirov v celoti, št. 8 je bila dolžna dati poleg drugega še 1 hleb kruha ali 10 krajcarjev.

Mežnar v Križah je dobil od 7 kmetov nekaj pšenice (po 1/32 ali 1/16 mernika), nekaj sirov in kruhov.

Mežnar v Bistrici pa je dobival od 11 kmetov po 1 mern. ovsa ali ajde, nekaj klobas, sira in kruha, nekaj tudi v denarju.

Marsikaj bi se dalo še napisati, vendar naj prihranim za drugič. Prav bi bilo, da bi bili bodoči Bistričani ravno tako skrbni, podjetni in marljivi, kakor so bili njihovi predniki. Kakor je mala Bistrica pred 200 leti uspešno posegala v gospodarsko življenje Gorenjske, posebno Tržiča, tako naj velika Bistrica današnje dobe ne zamudi prispevati k zboljšanju življenjskega standarda in vložiti svoj delež k izgradnji, razvoju in napredku bodoče tržiške komune. Prof. S. M.

Knjige za naše knjižnice po znižani ceni

Novica o knjižni akciji, v času katere bodo ljudske knjižnice lahko nakupovale knjige s popustom, je vzbudila mnogo zanimanja v slovenski javnosti. Na Ljudsko prosveto Slovenije prihajajo vprašanja, kako bo potekala ta akcija. Na ta vprašanja naj odgovori to obvestilo.

Prvo vprašanje, na katero žele ljudje odgovor, je: **Kdo ima pravico do nakupa knjig s popustom?** To pravico imajo vse javne knjižnice — mestne, občinske, društvene, knjižnice po podjetjih in sindikatih ter mladinske, pionirske, dijaške in šolarske knjižnice. Akcija naj omogoči ljudskim knjižnicam priti do knjig po znižanih cenah, zasebnikom popust ni na-

menjen. Popust je enkrat in časovno omejen. Traja od 1. januarja do 31. marca 1955.

Nadalje ljudje vprašujejo, **katero knjige se prodajajo s popustom in kakšen je ta popust.** Popust velja za knjige vseh slovenskih založb (Cankarjeve založbe, Državne založbe Slovenije, Mladinske knjige, Kmečke knjige, Slovenske Matice, Slovenskega knjižnega zavoda, Našega tiska, Novih obzorij, Primorske založbe), ki so izšle od 1. 1945 do konca 1954, kolikor so še na knjižnem trgu. Pri tem popustu knjige niso združene v zbirke, kakor je to običajno pri novoletnih popustih nekaterih založb, marveč je popust določen za vsako knjigo pose-

rim. Veste kaj?»

Čakal je z napeto pozornostjo, da bi mu odgovoril.

»Ne«, sem rekel. »Ničesar, kar imate v mislih, ne smete storiti.«

»Videl sem, kako je Klelija ušla obsodbi. Zakaj bi ne bi tudi jaz tako spreten? Ali mislite, da bi tega ne mogel?«

Zgrabil sem ga za rame.

»Za božjo voljo, Charlie, ne govorite tako!«

Opotekel se je k zidu. Oči so mu blestele.

»Kaj pa naj storim?« je zakričal. »Naj vse pozabim, o kakar je Jesika pokopana? Naj tu čakam, da Klelija premaga svojo grozo in umori še mene?«

»Poslušajte!«, sem mu rekel, »odkar nimate več Jesike, še niste stopili iz hiše. Čas bi bil, da pridete spet med ljudi. Pojdite na izprehod, otresite se samote! Al Sharp je nocoj povabil vaše stare prijatelje na silvestrovanje. Čez nekaj ur bo Novo leto. Sešli se bomo v baru. Pridite! To je moj najboljši nasvet.«

»Ki ni nič vredno!« je rekla Klelija.

Stala je tam na pragu in mežikala v luč. Charlie je grozeče stopil proti njej.

»Prepovedal sem ti, da bi stopila v sobo! Kako si drzneš! Kajne, si prisluškovala pri vratih? Si slišala, kar sem rekel o tebi? Ali naj še enkrat ponovim?«

»Slišala sem nekaj umazanega in nizkotnega. Slišala sem tudi, da te hočejo izvabiti v bar k veseljačenju in popivanju, medtem ko bi morala biti hiša pogreznjena v žalost. Mislim, da imam pravico, da se uprem takemu škandalu.«

»Klelija«, je zagrmel, »ali si največja hinavka in svetohlinka na svetu, ali se ti pa meša!«

Zavreščala je:

»Da se mi meša? Kdo pa ostaja noč in dan zaprt v sobi? Kdo govori naglas sam s seboj? Kdo kuje, ne vem kakšne naklepe?«

Prekinil sem jo.

»Vaš brat je prav tako pri prvi pameti, kot vi.«

»Če je tako, potem bi moral vedeti, da ni čas, da bi popival. In vi, kako si drznete, da ga vabite?«

Pogledala me je s tako zlobo, da sem tudi jaz izgubil svoj mir. Zaklical sem ji:

»Če ste že pokojno Jesiko tako ljubili, čemu se sedaj hočete nenadoma iznebiti vseh njenih stvari?«

Zagrešil sem sicer neprevidnost, vendar se svojih besed nisem kesal. Preden sem mogel posredovati, je Charlie planil k Kleliji in jo zgrabil z železnim prijemahom za roke. Vsa njegova mlahavost je v trenutku izginita. Zarjovel je:

»Drznila si se stopiti v mojo sobo! Ti vrag, ti zver! Kje so njene stvari, kje?«

Klelija je bila kot okamenela. Ze jo je brat vlekel skozi vrata. Z eno roko jo je medtem zgrabil za vrat in ga vedno huje stresal. Pritiral jo je do vrha stopnic, kjer je bilo nagramadeno pohištvo njegove žene.

»Iznebiti si se hotela njenih stvari, kakor si se nje! Takole je zletela preko stopnic, kajne?«

Preden sem mogel preprečiti, je pobesnel. Charlie je pahnil otrplo Klelijo z divjega močjo.

En sam strašen krik — ropot — potem smrtna tišina.

»Pravici je zadoščeno«, je zaspetal Charlie in se zgrudil.

To se je zgodilo ravno ob dvajseti obletnici Jesikine smrti. S trga so odnevali veseli klici, godba in zvonenje zvonov, ki so oznanjali — novo leto.

bej. Popust znaša od 20 do 50%. Vsaka knjižnica lahko kupi katerokoli knjigo v toliko izvodih, kolikor jih potrebuje. Seznam vseh knjig bo izšel te dni v štirinajst dnevniku »Ljudska prosveta«, ki ga dobivajo vse slovenske ljudske knjižnice, ljudskoprosvetna društva in mnoge šole. Da bi bili prav v vsakem kraju obveščeni o knjižni akciji, bodo to številko »Ljudske prosvete« prejele prav vse šole v Sloveniji. Številka bo v celoti posvečena knjižni akciji in bo vsebovala nadrobna tehnična navodila za naročanje knjig in seznam vseh knjig, za katere velja popust. Pri vsaki knjigi bo razen popusta v odstotkih navedena cena s popustom in redna knjigotržna cena.

Kako bodo knjižnice naročale knjige? Vsa naročila bodo šla preko Izvršnega odbora Ljudske prosvete v Ljubljani. Knjige bodo naročale knjižnice same ali za nje mestni, občinski in okrajni sveti za prosveto in kulturo, okrajni odbori Ljudske prosvete, zadrugae itd. Vsi ti bodo naročili po posebnih naročilnicah, katerih obrazec bo objavljen v listu »Ljudska prosveta«.

Če kdo od interesentov za nakup knjig morda ne bi dobil v roke posebne številke »Ljudske prosvete«, naj se obrne po informacije na — Izvršni odbor Ljudske prosvete Slovenije v Ljubljani.

Gibanje prebivalstva

v času od 29. 12. 1954 do 9. 1. 55

Rojeni do 31. dec. 1954: 1. Štular Marija iz Kovorja je dne 30. 12. 1954 rodila dečka.

Poročeni do 31. dec. 1954: Stritih Emerik, krojaški pomočnik z Bistrice pri Trziču, in Perko Marjeta, šivilja z Bistrice pri Trziču; Penko Anton, tovarniški delavec z Bistrice pri Trziču, in Gruden Angela, tovarniška delavka iz Trziča. — Čestitamo!

V letu 1954 je bilo rojenih 119 dečkov in 108 deklic. Umrlo je 45 moških in 45 ženskih oseb. Poročenih je bilo 97 parov. Pri-

seljenih oseb v letu 1954 je bilo 381, odseljenih pa 248 oseb. Stanje prebivalstva 31. 12. 1954: 10.419, od tega 4.812 moških in 5.607 žensk.

Rojeni v 1. 1955: Ahačič Ivana iz Križev je dne 1. 1. 1955 rodila dečka; Dežman Frančiška od Sv. Neže je dne 1. 1. 1955 rodila dečka; Benedičič Doroteja iz Trziča je dne 4. 1. 1955 rodila dečka; Jerman Vida iz Loke je dne 4. 1. 1955 rodila deklico; Plesničar Marija-Ivana iz Trziča je dne 6. 1. 1955 rodila deklico; Špič Kristina iz Trziča je dne 7. 1. 1955 rodila deklico; Vevar Neža iz Gozda je dne 7. 1. 1955 rodila dečka.

Umrli v 1. 1955: Zupan Franc, kmet iz Loma pod Storžičem 20, star 73 let.

Poročeni v letu 1955: Drobnič Vit, uslužbenec iz Kovorja, in Vidic Milena, knjigovodkinja z Brda. — Čestitamo!

Pišejo nam . . .

Se nekaj! Kar zadeva avtobusni promet bi bilo zelo dobro, če bi peljal v nedeljo avtobus ob četrt na 11, namesto da vozita zjutraj dva avtobusa, ker ima marsikdo obiske po bolnišnicah. Zanj so druge zveze neprikladne, ker se mora sicer vse dopoldne ali popoldne potikati in zmrzovati po Ljubljani. Ali ne bi bilo to res potrebno?

ZAHVALA

Zahvaljujem se zdravniku dr. Stanku Živcu, ki se je nad vse požrtvovalno zavzel za mojega sina v njegovi hudi bolezni in ga rešil smrti.

Angela Meglič, Lom

Za smeh in dobro voljo

»Zbogom, draga moja,« je rekel on, ko se je dvignil od zajtrka, »in če bom zadržan, da se zvečer ne bom mogel vrniti, ti bom poslal obvestilo.«

»Ni se ti treba truditi,« je odgovorila ona, »sem ga že vzela iz tvoje listnice.«

*

Neka častitljiva in zelo dostojna dama je naletela na majhne dečke, ki so se kopali v ribniku v Adamovih kostimih. Bila je ogorčena.

»Otročički,« je zaklicala, »ali ni prepovedano tu kopati se brez obleke?«

»Je«, je odgovoril pegav navihanelec, »toda Janezkov oče je stražnik in lahko brez skrbi pridete v vodo.«

*

»Pomagaj mi pri aritmetični nalogi, očka! Prva naloga: Mati kupi 30 kg bele moke po 23 dinarjev...«

»Je to aritmetična naloga? — Zveni bolj kot — zgodovina!«

„KOTEKS“

odkupi po svojih zbiralnicah in Kmetijskih zadrugah svinjske kože po din 200.— za kg za nepoškodovano domačo kožo. Kmetovalci, klavnice, odrite vse prašiče in oddajte kožo najbližji zbiralnici »KOTEKSA«, ki vam plača najvišjo dnevno ceno.

„TISKANINA“

TOVARNA TISKANEGA BLAGA

KRANJ

nudi svoje priznane proizvode v tiskanih bombažnih tkaninah kakor: cice, delene, kretone, posteljno platno, keper za delovne obleke, vafel, tobralco, cloque, naglavne rute, kakor tudi tkanine iz umetnega (zellwolle) prediva v raznih kvalitetah v najmodernejših barvah in desenh

SOLIDNA IN TOCNA POSTREZBA!

Vse navedene artikle tudi izvažamo!